

vrijdag

12.09.2014

20.00 Concertzaal

19.15 Inleiding door

Ignace Bossuyt

Collegium Vocale Gent

Purcell. Hail, bright Cecilia!

CONCERTGEBOUW BRUGGE

Collegium Vocale Gent (BE) werd in 1970 opgericht op initiatief van Philippe Herreweghe. Het was een van de eerste ensembles die de nieuwe inzichten over de uitvoering van barokmuziek toepasten op de vocale muziek. Voor elk project verzamelt Collegium Vocale Gent de optimale bezetting, waardoor het een breed repertoire kan uitvoeren, van renaissancepolyfonie tot hedendaagse muziek. Barokmuziek, meer bepaald het oeuvre van Johann Sebastian Bach, staat centraal in de concertkalender van het ensemble. Ondertussen bracht Collegium Vocale Gent zo'n 80 opnames voort met renaissancepolyfonie, barokmuziek, klassieke en romantische oratoria en hedendaagse muziek. Het ensemble en zijn dirigent zijn de centrale gasten op de jaarlijkse Bach Academie Brugge in januari. Bovendien keren zij op 26 maart 2015 naar Brugge terug voor een uitvoering van Bachs *Johannespassie*.

Philippe Herreweghe (BE) profileerde zich met Collegium Vocale Gent, La Chapelle Royale en Ensemble Vocal Européen als specialist van renaissance- en barokmuziek. Zijn levendige, diepgaande en retorische aanpak van dit repertoire wordt alom geprezen. Met het Orchestre des Champs-Élysées legt hij zich sinds 1991 ook toe op het klassieke en romantische repertoire. Sinds 1997 is hij muziekdirecteur van de Filharmonie, met een focus op een verfrissende lezing van (pre-)romantische muziek. Enige jaren geleden richtte Herreweghe het platenlabel Phi op, dat inmiddels al elf cd's uitbracht met zeer divers repertoire van Collegium Vocale Gent, het Orchestre des Champs-Élysées en violiste Christine Busch. In 2010 ontving de dirigent de prestigieuze Bachmedaille van de stad Leipzig.

Samuel Boden (UK) stond de afgelopen jaren in tal van veelal barokke operaproducties, onder meer in Glyndebourne, Londen, Lille en Aix-en-Provence, maar hij was ook in latere muziek te horen bij onder meer de BBC en Bournemouth Symphony Orchestras. Vorige maand maakte hij tijdens het Edinburgh International Festival zijn debuut bij Collegium Vocale Gent met muziek van Lassus.

Matthew Brook (UK) werd bekend dankzij de met een Gramophone Award onderscheiden *Messiah*-opname van het Dunedin Consort, met wie hij ook Händels *Acis and Galatea* en onlangs het *Requiem* van Mozart opnam. Sindsdien zong hij nog met het Orchestra of the Age of Enlightenment, The Sixteen, het Monteverdi Choir en het Hallé Orchestra, onder andere.

Grace Davidson (UK) studeerde viool en zang in Londen, naast een opleiding tot kok, en specialiseerde zich vervolgens in renaissance- en barokmuziek. In de loop der jaren kwam daar ook later repertoire – met name solopartijen in de muziek van Eric Whitacre – tot film- en popmuziek bij. Ze is te horen op opnames van The Sixteen, het Orchestra of the Age of Enlightenment, London Symphony Orchestra en vele anderen.

Damien Guillon (FR) ontwikkelde zich als contratenor in Versailles, en in Basel bij Andreas Scholl. Tegelijkertijd onderlegde hij zich in het orgel- en klavecimbelspel. Guillons repertoire reikt van Engelse renaissanceliederen tot barokke opera's en oratoria en sinds kort profileert hij zich ook met zijn eigen ensemble Le Banquet Céleste.

Thomas Hobbs (GB) studeerde aan het Royal College of Music en zong sindsdien bij ensembles als I Fagiolini, Dunedin Consort en Classical Opera Company. De afgelopen tijd trad hij op met vooraanstaande (oude-muziek)orkesten als Accademia Bizantina, Pygmalion, Akademie für Alte Musik Berlin en het Bournemouth Symphony Orchestra.

Aleksandra Lewandowska (PL) begon haar carrière als violiste en pianiste, voor ze zich op zang ging richten in Poznan en Weimar. Ze maakte haar operadebuut in Poznan en zong verder onder meer Papagena, Lakmé en enkele Rossini-rollen. Ze maakt al jaren deel uit van Collegium Vocale Gent en soleert daarnaast onder meer bij Arte dei Suonatori en l'Accademia dell'Arcadia.

Alex Potter (UK) trok na zijn opleiding in Engeland naar Bazel om te studeren bij Gerd Türk en Evelyn Tubb. Inmiddels zong hij met de meest vooraanstaande (oude-muziek)-dirigenten, onder wie Philippe Herreweghe, Thomas Hengelbrock, Lars Ulrik Mortensen, Philippe Pierlot, Frieder Bernius en Marcus Creed. Voor het label Ramée maakte hij twee solo-opnames met de ensembles Chelycus en La Fontaine.

De bas Peter Kooij (NL) begon zijn carrière op 6-jarige leeftijd als solist in een jongenskoor. Ruim tien jaar later studeerde hij zang aan het Amsterdamse Sweelinck Conservatorium. Zijn repertoire omvat muziek van Heinrich Schütz tot Kurt Weill. Hij nam al meer dan 100 cd's op, waaronder de integrale Bach-cantates met het Bach Collegium Japan onder leiding van Masaaki Suzuki.

Collegium Vocale Gent: koor en orkest
Philippe Herreweghe: dirigent

Grace Davidson, Aleksandra Lewandowska: sopraan
Damien Guillon, Alex Potter: countertenor
Samuel Boden, Thomas Hobbs: tenor
Peter Kooij, Matthew Brook: bas

—

Henry Purcell (1659-1695)
My heart is inditing, Z30 (1685)
Let mine eyes run down with tears, Z24 (ca.1682)
O, I'm sick of life, Z140 (1677-8)
Rejoice in the Lord alway, Z49 (1683-4)

— pauze —

Henry Purcell
Hail, bright Cecilia, Z328 (1692)
- Symphony
- Recitatief en koor: Hail, bright Cecilia
- Duet: Hark! hark! each tree
- Air: 'Tis Nature's voice
- Koor: Soul of the world
- Air en koor: Thou tun'st this world
- Trio: With that sublime celestial lay
- Air: Wondrous machine!
- Air: The airy violin
- Duet: In vain the am'rous flute
- Air: The fife and all the harmony of war
- Duet: Let these among themselves contest
- Koor: Hail, bright Cecilia

Met Nederlandse boventiteling

Uw applaus krijgt kleur dankzij de bloemen van Bloemblad.

FOCUS
PURCELL

VOCAAL

De 'Orpheus Britannicus', een toonbeeld van emotionele diepgang

1659. Henry Purcell werd precies op het juiste moment geboren. Het jaar voordien was de dictator Oliver Cromwell overleden en het jaar nadien keerde de naar Frankrijk gevluchte koning Charles II in triomf terug naar Engeland. Met het herstel van de monarchie slaakten de componisten een zucht van verluchting. Tijdens de zogenaamde Commonwealth, de jaren die Cromwell samen met parlement regeerde, hadden de invloedrijke strenge puriteinen de muziek in het algemeen en de kerkmuziek in het bijzonder geïsoleerd als een te wereldse bedrijvigheid. In 1644 werd zelfs een decreet uitgevaardigd om alle orgels en andere 'bijgelovige monumenten' te vernietigen. Kerkmusici werden ontslagen, de opleiding van koorknapen werd opgeschort. Met de terugkeer van de koning keerde echter het tij. De Chapel Royal, die de liturgische diensten met religieus gezang opluisterde, werd in ere hersteld. In navolging van het Franse hof breidde de koning het aantal instrumentalisten uit, vooral de strijkersgroep. In deze gunstige atmosfeer kende het muziekleven een opmerkelijke opbloei, met als hoogtepunt het gevarieerde oeuvre van Henry Purcell, dat tot stand kwam in een periode van nauwelijks twee decennia. Zijn ganse leven was hij verbonden aan de Chapel Royal en aan Westminster Abbey, als zanger, componist en organist.

Tot zijn taken behoorde onder meer het componeren van anglicaanse anthems, het Engelse equivalent van het Latijnse religieuze motet op het vasteland. Het oudste type anthem was de *full anthem*, bestemd voor uitvoering door een koor. Onder koningin Elizabeth was een tweede type ontstaan, het *verse anthem*, waarbij vocale solistische fragmenten, met instrumentale ondersteuning (vooral orgel en viole da gamba), afwisselden

met koorgedeelten. Onder Charles II werd, dankzij zijn persoonlijke voorkeur, een derde type populair: de *symphony anthem*, een verse anthem met zelfstandige instrumentale delen voor zijn geliefde strijkersgroep. Tot de drie types leverde Purcell een substantiële bijdrage.

De verse anthem *Let mine eyes run down with tears*, voor vijf solisten, koor en basso continuo illustreert treffend Purcells persoonlijke muzikale taal. De van intens verdriet doordrongen verzen uit de profeet Jeremias verklankt hij in een aangrijpende zetting, waarbij de solisten in onderlinge dialoog als het ware een theatrale voorstelling brengen van de klacht van de profeet. De koorinterventies versterken de intensiteit van het drama. In afwisseling tussen recitatief-achtige solopassages, akkoordische declamatie en complex contrapunt bouwt Purcell een grandioos muzikaal bouwwerk op, waarbij de muziek dankzij de sterk retorische aanpak aan de taal een extra dimensie toevoegt. Alle middelen staan in functie van de tekst: de dalende melodische lijn bij de inzet als illustratie van de tranen, de schrijnende dissonanten als uiting van verdriet, de eenvoudige koordeclamatie als vertroostend accent ...

Een uitstekend voorbeeld van een symphony anthem is *Rejoice in the Lord alway*, voor drie solisten, vierstemmig koor, strijkers en basso continuo, bekend als de *Bell anthem*, naar het dalende octaaf in de instrumentale bas bij de inzet, geïnspireerd door klokkengelui. Dit populaire werk beantwoordde perfect de smaak van Charles II, die verzet was op dansritmen die hij kon meetikken! Het is een vreugdezang op tekst van Paulus, die de christenen van Filippi aanspoort alle zorgen te laten varen en de Heer te loven. Na een

inleidende symphony met het klokkenmotief volgt een dansant menuet op de tekst *Rejoice in the Lord alway*, dat als een refrein terugkeert. Het geheel doet aan als een van vreugde doordrongen rondedans. Van contrapuntische finesse is er geen sprake: de uitdrukking is direct en zonder franjes, maar bijzonder charmant.

In 1685 componeerde Purcell de symphony anthem *My heart is inditing*, hoofdzakelijk gebaseerd op psalm 45, een lofdicht op de koning en dus bijzonder toepasselijk voor de kroning van koning James II. Het is een feestelijke *coronation anthem* voor acht solisten, achtstemmig koor, strijkers en basso continuo. De instrumentale inleiding verraadt de Franse invloed die onder Charles II steeds meer veld won: de plechtige mars, gevolgd door een snel dansant gedeelte, is duidelijk geïnspireerd op de Franse ouverture, waarmee Charles in Parijs vertrouwd was geworden. Het is een gevarieerde compositie met wisselende bezettingen en texturen (contrapunt en akkoordische voordracht), en gevarieerde tempi in functie van de tekst (zoals de overgang naar dansante ritmiek op *With joy and gladness* en *For Kings shall be thy nursing fathers* na de plechtige declamatie op *Praise the Lord, o Jerusalem*).

Tot het intieme religieuze, huiselijke repertoire behoort *O, I'm sick of life*, voor drie solisten en basso continuo, op een parafrase op een hoofdstuk uit het boek Job. Het is een verpletterend stuk muziek, gebed in angst, lijden en verwarring, uitgedrukt in bizarre melodische wendingen en chromatische, van snijdende dissonantie doordrongen harmonieën.

De kroon op het werk is de grandioze ode ter ere van de Heilige Cecilia, *Hail, bright*

Cecilia, een onvergetelijke lofzang op de muziek. Deze compositie behoort tot het repertoire van huldecomposities, waartoe vooral werken ter ere van leden van het koninklijk huis behoorden. De ode ter ere van Cecilia uit 1692 is Purcells meest grandioze werk. De bezetting is voor zes solisten, koor, strijkers, drie blokfluiten, twee hobo's, twee trompetten, pauken en basso continuo. In dertien delen worden de meest diverse stemmingen uitgediept, van zachte melancholie tot verheven triomf, van hemelse vreugde tot oorlogszuchtige retoriek. De inleidende symphony is een typische Italiaanse sonate in contrasterende delen, een perfecte voorbereiding op de rijk geschakeerde nuances van de vocale fragmenten. Hoogtepunten zijn onder meer het virtuoze arioso *This Nature's Voice*, een verheerlijking van de muziek als universele taal; de aria *Wond'rous machine*, een hulde aan het orgel; en het machtige slotkoor *Hail, bright Cecilia*. *Wond'rous machine* ontleent zijn aanstekelijke charme aan de *ground*, een van de geliefde structuurprincipes van Purcell, die hij meesterlijk beheerst. De instrumentale bas herhaalt zevenentwintig keer hetzelfde basismotief, een patroon waarop de stem en de hobo's hun wonderlijke melodieën weven. Brilliant!

In zijn oeuvre bracht Purcell een exemplarische synthese van Engelse, Franse en Italiaanse kenmerken: de traditie van de renaissancepolyfonie, de Franse ouverture en de dansen, de Italiaanse sonate en de retorisch-expressieve kracht van recitatief en aria.

Ignace Bossuyt

Ter ere van Cecilia

Cecilia, die omstreeks 230 de marteldood stierf, stamde af van een adellijke Romeinse familie. Sinds de tweede helft van de 5e eeuw wordt ze door de Roomse Kerk als heilige vereerd, sinds de 15e eeuw als patrones van de muziek. Op 22 november wordt haar feestdag gevierd met muziekfestivals die in de 17e en 18e eeuw Purcell en Händel inspireerden tot enkele van hun mooiste composities.

Volgens de 5e-eeuwse martelaarsakte en heiligverklaring besloot Cecilia al op jeugdige leeftijd maagd te blijven. Toch huwde ze Valerianus, een jonge edelman, met wie ze aldus de akte in 'zuiverheid' leefde en die ze, samen met zijn broer Tiburtius, tot het christendom bekeerde. De broers werden gevat en terechtgesteld. Kort nadien stierf ook Cecilia een gruwelijke dood: drie pogingen haar te onthoofden mislukten. De passage uit haar martelaarsakte 'De dag van het huwelijk naderde en terwijl muziekinstrumenten speelden, zong ze in haar hart enkel tot God: Maak mijn hart en lichaam zuiver opdat ik niet in verwarring zou geraken,' werd in de 15e eeuw vrij dubieus geïnterpreteerd als de aanleiding om haar te vereren als de patrones van de muziek, meer in het bijzonder van de kerkmuziek.

De oudste vereniging die een Cecilaviëring organiseerde, is voor zover bekend Le Puy de Musique, opgericht in 1570 in Evreux (Normandië). Op het programma stond liturgische muziek, een mis gevolgd door een banket en de uitreiking van allerlei prijzen voor de beste motetten, aria's en sonnetten. In Engeland werd Cecilia pas een eeuw later gevierd met jaarlijkse festivals. Tussen 1683 en 1703 organiseerde de Londense Musical Society een Ceciliaherdenking, meestal in St. Bride's Church, die bestond uit

een uitgebreide dienst waarin werken voor koor en een speciaal voor de gelegenheid gecomponeerd anthem voor koor en orkest werden uitgevoerd.

Weldra werd de kerk ingeruild voor een zaal – meestal Stationers' Hall – en de anthem voor een ode aan de muziek. De teksten waren van Dryden, Shadwell, Congreve, Hughes e.a. en componisten waren onder meer Purcell (1683 en 1692), Blow (1684, 1691, 1695 en 1700), Eccles, Clarke en mindere goden. Na 1703 werden nog vieringen georganiseerd maar niet langer jaarlijks. De dichter Pope schreef zijn beste ode in 1708, die pas in 1730 – enigszins gewijzigd – door M. Greene op muziek werd gezet: de opdracht voor zijn doctoraat.

Dergelijke gelegenheden werden in verschillende periodes geschreven door Boyce, Pepusch, Wesley en Parry. In Oxford werd Cecilia zeker tot 1708 gevierd met odes gecomponeerd door Blow en Daniel Purcell. Steden als Winchester, Gloucester en Salisbury volgden. In Edinburgh klonken vanaf 1696 Ceciliaconcerten en ook in Dublin – St. Patrick's Cathedral – werden sedert het begin van de 18e eeuw festivals georganiseerd ter ere van de patrones van de muziek.

Johan Huys

Collegium Vocale Gent

Koor

treble

Grace Davidson
Aleksandra Lewandowska
Katja Kunze
Dominique Verkinderen

countertenor

Damien Guillon
Alex Potter
Cécile Pilorger
Alexander Schneider

tenor

Samuel Boden
Thomas Hobbs
Stephan Gähler
Vincent Lesage

bas

Peter Kooij
Matthew Brook
Matthias Lutze
Bart Vandewege

Orkest

concertmeester

Christine Busch

eerste viool

Baptiste Lopez
Isabelle Farr

tweede viool

Caroline Bayet
Adrian Chamorro
Dietlind Mayer

altviool

Deirdre Dowling
Kaat De Cock

cello

Ageet Zweistra
Harm Jan Schwitters

contrabas

Miriam Shalinsky

orgel

Maude Gratton

hobo

Marcel Ponsele
Taka Kitazato

blokfluit/basblokfluit

Bart Coen
Koen Dieltiens

fagot

Julien Debordes

trompet

Alain De Rudder
Steven Verhaert

trombone

Simen Van Mechelen
Joost Swinkels

pauken

Peppie Wiersma

Christina Pluhar © Marco Borggreve

do 30.10.14 / 20.00 / Concertzaal
L'Arpeggiata / Music for a while: Purcell goes jazz

Het is maar een kleine stap van barokke baslijnen naar aanstekelijke jazz-improvisaties. Eentje die L'Arpeggiata al jaren met overtuiging en verve weet te zetten. In haar gloednieuwe programma infiltreert Christina Pluhar met haar gasten de wereld van Henry Purcell. Verwacht u aan Purcells grootste hits in een onverwachts hedendaags jasje.

Raffaella Milanese

do. 27.11.14 / 20.00 / Concertzaal
La Risonanza / Purcell. Dido and Aeneas
Dido and Aeneas is Purcells bekendste opera, en misschien wel de belangrijkste Engelse opera ooit. Bij een Londense uitvoering in 1704 vormde het vrij korte werk een tweeluik met *The Loves of Mars and Venus* van John Eccles en Geoffrey Finger. *La Risonanza* laat u dit unieke moment herbeleven. Zo hoorde u *Dido* nog nooit!

BESTEL UW TICKETS NU OP

WWW.CONCERTGEBOUW.BE
+32 70 22 33 02 / IN&UIT
BRUGGE 34

CONCERTGEBOUW SERVIES

Gezellig tafelen voor of na een voorstelling met een verrassing op vertoon van het concertticket. Alle info over de deelnemende horecazaken op www.concertgebouw.be/servies.

MUZE
MUSE

Ontdek meer klassieke muziek
op muzemuse.eu

Vlaanderen
verbeelding werkt

west-vlaanderen
de geboorte provincie

BRUGGE

TOEGANG
TOEGANG

FLUXYS

DMorgen

Knack

Klara

GO
BRA
be

FOCUS | WTV